Raadsvoorstel

Raadsnummer:	**2024-013**	Zaaknummer:	**1684381**
Onderwerp:	**Nota armoedebeleid 2024**		
Korte inhoud:	Het minimabeleid is recent geëvalueerd. De evaluatie toont aan dat het minimabeleid van de gemeente Nijkerk ruimhartig is in vergelijking met andere gemeente en daarmee niet alleen minima bereikt maar ook werkende huishoudens die in armoede leven. Wel valt op dat lang niet iedereen die in aanmerking komt voor regelingen daar ook gebruik van maakt. Dat is een belangrijke reden om het minimabeleid te herijken: het onvoldoende bereiken van de doelgroep vraagt om extra maatregelen.		

Datum B&W: 6 februari 2024		Portefeuillehouder:	Wethouder Broekman

Voorstel

1. De Nota armoedebeleid 2024 vast te stellen en daarmee:
   a. Herbevestiging van het beleid door de huidige ruime inkomensgrenzen te handhaven.
   b. Maatregelen op het gebied van communicatie uit te breiden om zo de benutting van de regelingen te vergroten.

Inleiding

Het thema armoede heeft de afgelopen jaren steeds meer aandacht gekregen. Zo veel zelfs dat het een direct aandachtsgebied is van een minister. Niet alleen landelijk heeft dit thema meer aandacht gekregen. Met het vaststellen van dit armoedebeleid wordt handen en voeten gegeven aan de Nijkerkse maatschappelijke opgave “Mensen hebben een bodem in hun bestaan”. Hiermee willen wij ervoor zorgen dat mensen een goede basis in hun bestaan hebben, dus in de basis kunnen rondkomen. De afgelopen twee jaar is het gemeentelijk beleid door een extern bureau onderzocht. Onderzocht werd het gebruik van gemeentelijke minimaregelingen en het effect ervan op de inkomenspositie van de inwoners met een laag inkomen. Ook is het effect onderzocht als gebruik wordt gemaakt van landelijke toeslagen. Dit geeft ook een beeld van de samenstelling van de doelgroep en de ervaringen van de gebruikers en ketenpartners met het gemeentelijk minimabeleid. De rapportage is door het college ter kennisgeving genomen en wordt aan de raad verstrekt. Daarnaast is ook het participatiebeleid in de nota “visie op werk en participatie” herijkt en dit wordt in een apart raadsvoorstel ter besluitvorming aan u voorgelegd. De raakvlakken zijn vooral zichtbaar bij cliënten die tot één van de doelgroepen van de Participatiewet behoren. Stimulering van het aanvaarden van betaald werk leidt tot minder armoedeproblematiek. Dit is een belangrijke reden beide nota’s tegelijk aan u aan te bieden.

Beoogd effect

Het beoogd effect van het vaststellen en de uitvoeren van de nota Armoedebeleid is er zo min mogelijke financiële obstakels zijn voor burgers om te kunnen participeren in onze samenleving. Voorkomen moet worden dat burgers door het ijs zakken. Ten opzichte van het oude beleid zetten we in op een grotere benutting van de bestaande gemeentelijke regelingen op het gebied van armoede. Dit wordt bereikt door een aantal maatregelen gericht op betere communicatie richting de doelgroep, leesbare en begrijpelijke procedures en uitleg, versterking van de samenwerking met onze stakeholders die actief zijn op dit gebied. Concrete maatregelen worden nader uitgewerkt in een uitvoeringsplan.

Argumenten

1.1 *Het huidige beleid van hoge inkomensgrenzen handhaven waarbij de gemeente Nijkerk een ruimhartig beleid voert*.
Uit recent onderzoek van Kwiz blijkt dat de regelingen en de daaraan gerelateerde middelen die Nijkerk kent, vrijwel overeenkomen met die van andere gemeenten. Nijkerk hanteert echter een andere inkomensgrens: de meeste gemeenten hanteren een percentage van de bijstandsnorm als inkomensgrens, terwijl Nijkerk voor een aantal regelingen een percentage gebruikt van het Wettelijk Minimumloon. Daarnaast treedt de Individuele Inkomenstoeslag eerder in dan bij veel andere gemeenten (twee in plaats van drie jaar als referteperiode). Al met al is het minimabeleid van Nijkerk daarmee ruimhartig, specifiek voor alleenstaanden en alleenstaande ouders en kan armoede effectiever aangepakt worden. Uit onder meer onderzoek van het Nibud blijkt dat armoede zich niet beperkt tot de allerlaagste inkomensgroepen. Een (iets) ruimhartiger beleid, draagt daarmee bij aan de gewenste preventie bij bijvoorbeeld werkenden en met deze grenzen worden ook werkende armen bereikt.

1.2 *Het toetsen van regelingen op een wijze die zo min mogelijk bureaucratie met zich mee brengt waarbij het beleid uitvoerbaarheid is.*
Toetsen op basis van netto bijstandsniveau in plaats van niveau brutominimumloon levert veel meer werkdruk op in de uitvoering door veel meer bureaucratie (er moet onder meer rekening worden gehouden met de kostdelersnorm). Dat gaat in tegen één van de uitgangspunten van het gemeentelijk beleid: minder bureaucratie. Het lijkt dus alsof het complex is om uit te voeren maar in de praktijk blijkt juist het tegendeel. En: middelen die bespaard worden door een strengere toets, zullen dan (deels) besteed worden aan uitvoeringskosten en de transparantie neemt af door de meer ingewikkelde berekening. Het verstrekken van Meedoen in natura leidt tot een grotere druk op de uitvoering en het verschuiven van middelen van het bestrijden van armoede naar vergroting van de bureaucratie en dat is niet in lijn met het Nijkerkse beleid. Vooralsnog wordt ingezet op het optimaliseren van de werkafspraken tussen de drie loketten om dubbelingen te voorkomen. Met de plaatselijke ondernemingsverenigingen zal worden onderzocht of initiatieven vanuit deze verenigingen om te komen tot een cadeaubon gekoppeld kunnen worden aan Meedoen-regeling, Jeugdfonds sport en cultuur en Stichting Leergeld.

1.3 *Inzetten op communicatie om zo het gebruik van de regelingen te vergroten*.
Een deel van de gemeentelijke regelingen zit qua bereik ongeveer op het landelijk niveau. De Individuele Inkomenstoeslag zit daar significant boven, een aantal andere regelingen juist significant onder. Een verklaring die als een rode draad door het uitgevoerde onderzoek loopt, is (on)bekendheid en toegankelijkheid. Dit vraagt om maatregelen om de communicatie en toegankelijkheid onder meer door eenvoudiger taalgebruik etc.

Kanttekeningen

1.1 Het vaststellen en uitvoeren van de nota Armoedebeleid 2024 leidt mogelijk tot een overschrijding van de begroting.
Een betere benutting van regelingen leidt tot meer uitgaven. Op een jaarlijks budget van € 800.000 ambiëren we een stijging in 2025 met 10% (5% in 2024). Echter, het is juist de bedoeling om met een betere benutting ervoor te zorgen dat kinderen en volwassenen beter participeren waarmee grotere problemen voorkomen kunnen worden. Het zijn daarnaast allemaal “open einde”-regelingen waarbij per definitie de kans bestaat dat er meer uitgegeven wordt dan in de periode ervoor.

Financiën

De huidige uitgaven komen ongeveer overeen met de huidige begrote middelen. Doel van het herijkte beleid is betere benutting en dus meer uitgaven, mogelijk oplopend tot € 80.000 in 2025. Mochten deze extra uitgaven gerealiseerd worden dan wordt dit in de bestuursrapportage gemeld.

Verwacht wordt dat door inzet op meer bereik er een positief effect zal ontstaan op andere terreinen, zoals participatie en gezondheid. De regelingen hebben als doel om inwoners te behoeden voor armoede en armoede-effecten. Indien een inwoner geen gebruik maakt van deze regelingen is de kans aannemelijk dat er financiële problemen ontstaan. Het hebben van financiële problemen heeft een grote invloed op de mentale toestand van een inwoner, vormt een belemmering voor participatie en leidt tot maatschappelijke kosten.

Momenteel loopt er een proces van ombuigingen. Daar zijn ook besparingsmogelijkheden aangedragen op het gebied van armoedebeleid. Het college heeft negatief geadviseerd om deze ombuigingen op te nemen. Mocht de raad anders besluiten dan heeft dit effect op het beleid en de uitvoerbaarheid daarvan.

Communicatie
De nota is in concept voorgelegd aan de Sociale Domein Raad. De reactie van de SDR en de beantwoording aan de SDR zijn als bijlagen toegevoegd. De SDR gaf de volgende punten (die grotendeels zijn terug te vinden in de nota) aan in hun reactie:

- Zorg voor verbinding tussen vrijwilligers en professionals.
- Aanvragen ook schriftelijk.
- Ruimte voor maatwerk binnen de regelingen.
- Uitgaan van vertrouwen in plaats van misbruik.
- Realiseer één aanspreekpunt om helderheid te krijgen over de regelingen.
- Meer inzetten op communicatie.
- Betrokkenheid van ambtenaren, professionals en vrijwilligers.
- Invoeren van semi-bewindvoering.

Vervolg
Na vaststelling in de raad worden de voorgestelde maatregelen uitgevoerd.

Bijlagen

1. Nota Armoedebeleid 2024
2. Rapport Kwiz. Nijkerk combinatie-document 6 rapporten. Vanaf pagina 213 van de PDF begint de managementsamenvatting. Daarnaast beginnen de meeste deelrapporten met een hoofdstuk samenvatting of “belangrijkste bevindingen”.
3. Brief van de Sociaal Domein Raad met reactie op de concept Nota Armoedebeleid 2024
4. Beantwoording van de brief van de Sociaal Domein Raad.

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,

de secretaris,	de burgemeester,
de heer drs. J.G. de Jager	de heer mr. drs. G.D. Renkema

RAADSBESLUIT

Nummer: 2024 - 013

De raad van de gemeente Nijkerk;

gelezen het collegevoorstel van 6 februari 2024;

met inachtneming van het door de raad aangenomen amendement 6.1 van 28 maart 2024;

b e s l u i t :

1. Het Beleidsplan Armoedebestrijding 2024 vast te stellen en daarmee:
   a. Herbevestiging van het beleid door de huidige ruime inkomensgrenzen te handhaven.
   b. Maatregelen op het gebied van communicatie uit te breiden om zo om de benutting van de regelingen te vergroten.
2. In de verdere tekst van de nota de term ‘armoede’ waar van toepassing te wijzigen in ‘armoedebestrijding’.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Nijkerk d.d. 28 maart 2024,

de griffier, de voorzitter,

mevrouw A.G. VERHOEF-FRANKEN de heer mr. drs. G.D. RENKEMA